

BÖLÜM 3

İŞİTME, GÖRME, KONUŞMA ENGELİ OLAN BİREY İLE İLETİŞİM

Doç. Dr. Gülendam KARADAĞ¹

Prof. Dr. Selma ÖNCEL²

Öğrenme Hedefleri

- ◆ Engelliliğin tanımını yapabilme
- ◆ İşitme/konuşma engelli bireylerin iletişim özelliklerini bilme
- ◆ Görme engelli bireylerin iletişim özelliklerini bilme
- ◆ Sağlık profesyonellerinin işitme/konuşma engelli birey ile iletişiminin temel ilkelerini tartışabilme
- ◆ Sağlık profesyonellerinin görme engelli birey ile iletişiminin temel ilkelerini tartışabilme

¹ Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İzmir

² Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Antalya

Amaç	Sağlık Profesyonelinin İfadesi	Birey/Hasta/Aile'nin İfadesi	Sağlık Profesyonelinin Değerlendirmesi
	İsterseniz yarın saat 14:00'de hastanede kliniklerde bu konuda neler yapılabilir, ne gibi önerileriniz olur onları görüşelim, ne dersiniz?	Görüşürüz.	
	U. Bey yarın saat 14:00'de hastanede engelli yakınlarını desteklemek için neler yapılabilir konusunda görüşmek üzere. Hoşçakalın.		

Kaynaklar

- Agaronnik N, Campbell EG, Ressalam J, Iezzoni LI. Communicating with patients with disability: perspectives of practicing physicians. J Gen Intern Med. 2019;34(7):1139-45 Doi: 10.1007/s11606-019-04911-0
- Alsancak F. İtme engelli bireylerin çeşitli kamu alanlarında yaşadıkları sorunlar. Social Sciences Journal, 2017;3(12):1966-1981. Doi: 10.26449/ssj.258
- Arslan H, Altıntaş G. Engellilerin çalışma yaşamına katılımını artırarak toplumla kaynaşmalarını sağlamayı hedefleyen bir model önerisi. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2014;5(2):165-186
- Arslan Y, Şahin HM, Gülnar U, Şahbudak M. Görme Engellilerin Toplumsal Hayatta Yaşadıkları Zorluklar (Batman Merkez Örneği). Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 2015;4(2):1-14.
- Başol E. Hasta ile sağlık çalışanları (doktor ve hemşire) arasındaki iletişim sorunları ve çözüm önerileri. International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal, 2018;4(1):76-93.
- Barnett S. Communication with deaf and hard-of-hearing people: A guide for medical education. Acad Med. 2002;77:694-700.
- Ben-Noun L. Communication Skills In The Disabled. 46th Book Published By B.N. Publication House, Israel. 2015.
- Borenstein LB. Communicating respectfully with people who have disabilities. Home Health Care Nurse, 2013;31(10):576-579.
- Brady N, Bruce S, Goldman A, Erikson K, Mineo B, Ogletree B. et al. Communication services and supports for individuals with severe disabilities: Guidance for assessment and intervention. Am J Intellect Dev Disabil. 2016;121(2):21-138. Doi: 10.1352/1944-7558-121.2.121
- Britto FC, Samperiz MMF. Communication difficulties and strategies used by the nurses and their team in caring for the hearing impaired. Einstein, 2010;8(1):80-85. Doi: 10.1590/S1679-45082010AO1339

11. Çakır M, Çelik A, Özyalçın İ, Uzun A. Engelli insanlar için akıllı baston ve akıllı şapka tasarımı. 4th International Vocational Schools Symposium, Yalova Üniversitesi, 2015;1445-1454.
12. Çelik F, Terkeş N, Uslular E, Şahin Ö, Savaş L, Karateke A, Duygun G, Kahraman H. Hemşirelerin işitme engelli bireylere yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Anadolu Hem Sağ Bil Derg.* 2017;20(4):244-253
13. Çömez T, Altan Sarıkaya N. Hemşirelik fakültesi öğrencilerinin engelli bireyleri damgalamaya ilişkin düşünceleri ve uygulamaları. *G.O.P. Taksim E.A.H. JAREN*, 2017;3(3):145-152 doi:10.5222/jaren.2017.145.
14. Demirel Y. Sağlık Hizmetlerinde Sağlıklı İletişim, Akademisyen Tıp Kitabevi, 2016, 287-298.
15. Ege P. Farklı engel gruplarının iletişim özellikleri ve öğretmenlere öneriler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 2006;7(2):1-23
16. Gürboğa C, Kargın T. İşitme engelli yetişkinlerin Farklı ortamlarda kullandıkları iletişim yöntemlerinin/becerilerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2003;36(1-2):51-64. Basım, İstanbul, Ocak 2019:248-256.
17. Hallaç S, Cengiz Deniz H. Duyusal Bozukluğu Olan Hasta İle İletişim. *Hemşirelikte İletişim Kitabı*, Editörler: Prof. Dr. Besti Üstün, Doç. Dr. Satı Demir. Akademi Basın Yayıncılık, Orient
18. Hemsley B, Balandin S, Worrall L. Nursing the patient with complex communication needs: time as a barrier and a facilitator to successful communication in hospital. *Journal of Advanced Nursing*, 2012;68(1):116-126. doi: 10.1111/j.1365-2648.2011.05722.x
19. Hersh M. Deaf blind people, communication, independence, and isolation. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 2013;18(4):446-463. doi:10.1093/deafed/ent022
20. https://www.dhs.gov/sites/default/files/publications/guide-interacting-with-people-who-have-disabilities_09-26-13_0.pdf A Guide to Interacting with People who have Disabilities (Erişim tarihi: 20.05.2020).
21. Iezzoni LI, O'Day BL, Killeen M, Harker H. Communicating about health care: observations from persons who are deaf or hard of hearing. *Annals of Internal Medicine*, 2004;140(5):356-362.
22. Karaca A, Açıkgöz F, Demirezen D. Hemşirelik öğrencileri için terapötik iletişim becerileri ölçeğinin geliştirilmesi. *SDÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2019;10(2):72-79. Doi: 10.22312/sdusbed.475035
23. Karaca S, Özaltın G. Görme engelli ergenlerle yürütülen yapılandırılmış bir grup eğitiminin etkinliği. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2010;3(1):3-14.
24. Karal Y, Şılbrı L, Bahçekapılı E, Atasoy M. İşitme engelli bireyler için grafik sembollerle oluşturulmuş öğrenme materyalleri. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education JITTE*, 2014;3(3):9-19.
25. Karatana Ö, Gür K. Engelli bireylerin sağlık hizmetlerine erişimi ve engelleri. *Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 2019;1(1):43-53.
26. Kayıhan H, Tekin Dal B, Irmak A, Akyürek G. "Engelleri Birlikte Aşalım" Farkındalık ve Ulaşılabilirlik Rehberi, Hacettepe Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi, Hacettepe Üniversitesi Basımevi, Ankara, 2013.
27. Lieu CC, Sadler GR, Fullerton JT, Stohlmann PD. Communication strategies for nurses interacting with deaf patients. *MEDSURG Nursing*, 2007;16(4):239-245.
28. Ljubicic M, Zubcic S, Sare S. Communication between nurses and deaf people in health institutions CBU. *International Conference on Innovations in Science and Education*, March 22-24, Prague, Czech Republic 2017. www.cbuni.cz, www.journals.cz
29. Özdelikara A, Arslan B. Engellilik durumunun belirlenmesi ve engelli hizmetlerine yönelik beklentiler. *Akademik Bakış Dergisi*, 2017;62:98-107. <http://www.akademikbakis.org>
30. Özdemir S. Engelli bireylerin mânevî rehabilitelerinde iletişimin önemi. *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2017;38:137-159.

31. Özsan M, Hasret F. Görme engelli bireylerin günlük yaşamını kolaylaştırmak adına bir önerme: braille alfabeli giysiler. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 2017;5(22):89-94.
32. Öztürk MÜ. Engelli bireylerin yaşamdan beklentilerinin incelenmesi *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 2017;(9):355-375. Doi: 10.16947/fsmia.323388
33. Pendergrass KM, Nemeth L, Newman SD, Jenkins CM, Jones EG. Nurse practitioner perceptions of barriers and facilitators in providing health care for deaf american sign language users: A qualitative socio-ecological approach. *J Am Assoc Nurse Pract*. 2017;29(6):316-323. Doi: 10.1002/2327-6924.12461.
34. Rebouças CBA, Pagliuca LMF, Almeida PC. Non-verbal communication: aspects observed during nursing consultations with blind patients. *Esc Anna Nery Rev Enferm*. 2007;1(1):38-43.
35. Smith M, Manduchi B, Burke É, Carroll R, McCallion P, McCarron M. Communication difficulties in adults with Intellectual Disability: Results from a national cross-sectional study. *Res Dev Disabil*. 2020;97:103557. doi: 10.1016/j.ridd.2019.103557.
36. Solarsh B, Johnson H. Developing communication Access standards to maximize community inclusion for people with communication support needs. *Top Lang Disorders*, 2017;37(1):52-66. Doi: 10.1097/TLD.000000000000108
37. Subaşıoğlu F, Atayurt Fenge ZZ. Dünyada ve Türkiye’de görme engellilik: zaman çizelgesi. *DTCF Dergisi*, 2019;59(1):595-645. DOI: 10.33171/dtcfjournal.2019.59.1.31
38. Tufan Emini F, Ayaz ÇE. Stratejik dokümanlarda engelli görünürlüğü: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi örneği. *International Social Sciences Studies Journal*, 2019;5(40): 3914-3923. doi:http://dx.doi.org/10.26449/sssj.1627
39. Türkiye Özürlüler Araştırması Temel Göstergeleri. T.C Başbakanlık Özürlüler İdaresi-Özürlülük Araştırmaları ve İstatistik Dairesi Başkanlığı, 2006.
40. www.leadcenter.org Effective Communication: Disability Awareness&Etiquette Guide. Guide for Centers for Independent Living and American Job Centers Prepared by the LEAD Center, in Partner ship with the Job Accommodation Network and National Council on Independent Living, March 2016.
41. Yanıkerem E, Esmeray N. İşitme ve konuşma engelli kadınların yaşadığı güçlükler. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2017;6(2):38-46.
42. Yavuz H, Baran G, Yıldız Bıçakçı M. İşitme engelli ve işitme engeli olmayan 9-17 yaş grubundaki çocukların sosyal uyumlarının karşılaştırılması. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 2010;21(1):7-23.
43. Yıldız MA, Duy B. Kişilerarası İletişim becerileri psiko-eğitim programının görme engelli erinlerin empatik eğilim ve iletişim becerileri üzerine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2013;13(3):1461-1476 Doi: 10.12738/estp.2013.3.1607.